

OLVASÓLECKE

Környezetjogi szabályozások: Egyes környezeti elemek és veszélyeztető tényezők szabályozása

5. Levegőtisztaság-védelmi követelmények és szabályozások

SZTE ÁJTK

Olvasási idő: 18-20 perc

Dr. Farkas Csamangó Erika

2020.

1. A levegővédelem jogforrásai

- 1979. Genfi Egyezmény: a nagy távolságokra jutó levegőszennyezés szabályairól
- 1992. Rio de Janeiro, Éghajlatváltozási Keretegyezmény
- 2008/50/EK irányelv, az ún. *levegőminőségi keretirányelv*
- környezetvédelmi törvény a levegő minőségének megóvásáról
- 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet (a levegő védelméről)

Légszennyező anyagok pl.:

- ❖ kéndioxid,
- ❖ nitrogénoxid,
- ❖ szálló por (PM 10 és PM2,5),
- ❖ szén-monoxid,
- ❖ ólom,
- ❖ benzol

2. A levegő, mint védett jogtárgy

A környezetvédelmi törvény 22. §-a foglalkozik a levegő védelmével, mely szerint *a levegő védelme kiterjed:*

- *a légkör egészére,*
- *annak folyamataira és összetételére, valamint*
- *a klímára.*

3. A levegő védelmének szabályozása

3.1. Általános követelmények

Főszabály szerint **tilos:**

- a légszennyezés,
- a levegő olyan mértékű terhelése, amely légszennyezettséget okoz,
- a levegő lakosságot zavaró bűzzel terhelése,
- a diffúz forrás környezetvédelmi követelményeknek nem megfelelő működtetése miatt fellépő levegőterhelés.

A légszennyezés és a levegő terhelése, amely légszennyezettséget okoz (a, b. és d. pont) *határértékek* túllépésén alapul. A határértékeket általában a levegő térfogatára vonatkozóan állapítják meg.

Mi a **levegőszennyezés**?

- gázok
- szilárd részecskék
- megváltoztatják a légkör természetes összetételét,

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

- az anyagok károsak lehetnek az emberi egészségre, élőszervezetekre, talajra, vízre és a környezet más részeire is.

A **határértékek** lehetnek:

- kibocsátási,
- légszennyezettségi,
- egészségügyi,
- ökológiai, és
- technológiai (specifikus),
- egyedi határértékek.

Általános követelmény az *elérhető legjobb elérhető technológia* (BAT: Best Available Technology) alkalmazása is.

Amíg a fenti a.), b.) és d.) pont megállapítása objektív szempontokon alapul, addig a fenti c) pont, vagyis a **lakosságot zavaró bűz terhelés** megállapítása szubjektív.

A **bűz** fogalma: *szaghatással járó légszennyező anyag vagy anyagok keveréke, amely összetevőivel egyértelműen nem jellemezhető, az adott környezetben környezetidegen, és az érintett terület rendeltetésszerű használatát zavarja.*

A levegő bűzzel való terhelése csak akkor tilos, ha ez a „lakosságot zavaró módon” történik. A probléma ezzel a megfogalmazással az, hogy a zavarás bizonyítása, illetve bírósági értelmezése elhúzódó jogvitákhoz vezethet, miközben a környezetterhelő állapot fennmaradhat. A bűzzel járó tevékenység az elérhető legjobb technika (BAT) alkalmazásával végezhető.

- a bűzzel járó tevékenységre szagegység/m³-ben kifejezett *egyedi kibocsátási szagkoncentráció határérték* írható elő.
- Ha a BAT nem biztosítja a levegő lakosságot zavaró bűzzel való terhelésének megelőzését, *további műszaki követelmények* írhatók elő, például szaghatás csökkentő berendezés alkalmazása, vagy meglévő berendezés leválasztási hatásfokának növelése.
- Ha a levegő lakosságot zavaró bűzzel való terhelésének megelőzése műszakilag sem biztosítható, a bűzzel járó tevékenység *korlátozható, felfüggeszhető vagy megtiltható.*

Levegőterhelés (emisszió): a légszennyező anyag levegőbe juttatása

Levegőterheltségi szint (immisszió): a levegőben valamely légszennyező anyag koncentrációja vagy a légszennyező anyag adott időtartam alatt felületekre történt kiülepedése.

3.2. Helyhez kötött légszennyező forrásokra vonatkozó szabályok

Helyhez kötött légszennyező források:

- levegőterhelést okozó pontforrás,
- diffúz forrás, vagy
- vonalforrás.

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Helyhez kötött légszennyező pontforrás: az a levegőterhelést okozó forrás, amelynél a légszennyező anyag kibocsátási jellemzői méréssel vagy műszaki számítással egyértelműen meghatározhatók. Általában minden kémény, kürtő, olyan pontszerűen azonosítható légszennyező forrás, ahol viszonylag kis keresztmetszetű kibocsátási hely működik.

Kép forrása: <https://www.vgfszaklap.hu/lapszamok/2018/aprilis/4853-klimavedelem-es-az-energiahordozok-jovoje>

Diffúz légszennyező forrás: olyan levegőterhelést okozó tevékenység, kibocsátó felület vagy berendezés, amely nem minősül légszennyező pontforrásnak, továbbá a szabadban végzett tevékenység, amely légszennyezőanyag kibocsátással jár. Ilyenek a meddőhányó, anyagtároló depónia, nyílás, légző, biztonsági lefűvató (bypass) szelep, ajtó, ablak, a burkolat nélküli telephely vagy technológia. (pl. vörösiszap-tárolók).

Vonalforrás: a nyomvonalas közlekedési létesítmény (közút, vasút) vagy annak vizsgált szakasza, amelynél az elhaladó járművek jellemzői határozzák meg az egységnyi szakaszból származó légszennyező anyag kibocsátott mennyiségét.

3.3. Mozgó légszennyező forrásokra vonatkozó szabályozás

Mozgó légszennyező forrás: a levegőterhelést okozó közúti, vasúti, vízi és légi jármű, továbbá a nem közúti mozgó gép. A mozgó légszennyezők (közúti, vasúti, vízi és légi járművek), a nyomvonalas közlekedési létesítmények, utak, vasutak esetében az ott közlekedő járművek légszennyező hatásait vizsgálni kell.

3.4. Hulladékégetés

A 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint hulladékégetést csak az erre a célra kialakított és előzetesen engedélyezett **hulladékégető berendezésben** lehet végezni.

Kivétel: A háztartási eredetű kis mennyiségű papír és fahulladék háztartási tüzelőberendezésben külön engedély nélkül elvégezhető.

Engedély nélküli nyílt téri égetésnek minősül, ha a hulladék – elemi kár kivételével – bármely más ok miatt kigyullad.

Kép forrása: <https://teljes.minap.hu/cikkek/az-illegalis-hulladekegetes-egeszsegugyi-veszelyeire-hivjak-fel-figyelmet>

Lábon álló növényzet, tarló és növénytermesztéssel összefüggésben keletkezett hulladék nyílt téri égetése is tilos. Kivételes esetben a tilalmat feloldhatja az illetékes növény-egészségügyi hatóság zárlati károsítókkal való fertőzés miatt, vagy az illetékes természetvédelmi hatóság egyedi természetvédelmi okok miatt.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe utalja az **avar és kerti hulladék égetésére** vonatkozó, helyi sajátosságoknak megfelelő rendeleti szabályozást. Ez azonban 2021. januárjától megváltozik, sem avar, sem kerti hulladékot nem lehet majd elégetni sehol az országban a levegő minőségének javítása érdekében!

3.5. Szálló por szabályozása

A szálló por a levegőben lévő, finomszemcsés, **10 mikrométer alatti** részecske átmérőjű (PM10, vagy PM2,5), szilárd, vagy folyékony halmazállapotú szennyező részecske.

A **2,5 mikronnál kisebb** szemcséjű porrészecskék hordozzák a legjelentősebb egészségügyi kockázatokat.

Az emberi tevékenységek közül a szennyezettség fő forrásának tekinthető a kétütemű motorok és a dízelmotorok üzemanyagának égéséből származó koromszemcsék, a lakossági fűtés, a mezőgazdasági tevékenységek porkibocsátása, az avar és kerti hulladék égetése.

A 2008/50/EK irányelv szerint egy naptári évben a PM10-es méretű részecskék vonatkozásában a napi maximumot évente legfeljebb 35 alkalommal lehet túllépni.

Az irányelv XI. melléklete tartalmazza a PM 10-re vonatkozó (éves és napi) egészségügyi határértékeket: egy napi egészségügyi határérték (24 órás átlag): 50 mikrogramm/m³, az éves 40 mikrogramm/m³.

Az intézkedéseknek két fokozata van:

- ❖ A **tájékoztatási fokozatot** akkor rendelik el, amikor az egészségügyi határértéket már meghaladó szálló por rövid idejű hatása veszélyt jelent a lakosság különösen érzékeny csoportjaira, így a gyerekekre, idősekre, krónikus betegekre. Ez akkor következik be, amikor a szálló

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

por értéke két egymást követő napon meghaladja a $75 \mu\text{g}/\text{m}^3$ -t.

- ❖ A **riasztási kötelezettség** pedig akkor áll fenn, ha a szálló por értéke két egymást követő napon meghaladja a $100 \mu\text{g}/\text{m}^3$ -t és a meteorológiai előrejelzések szerint a harmadik napon sem várható javulás.

Kép forrása: <https://www.lobu.hu/rakot-okozhat-a-szmozg.html>

4. A levegő védelmének jogi eszközei

4.1. Rendkívüli intézkedések

A füstköd-riadó riasztási fokozatában **PM 10 szennyezettség esetén** rendelhetőek el:

- A szálló port kibocsátó, helyhez kötött légszennyező források üzemeltetőinek **tevékenységük mérséklésére** történő felszólítása, vagy tevékenységük korlátozására vagy felfüggesztésére való kötelezés.
- A porkibocsátással járó tevékenységek (építkezési munkálatok stb.) **felfüggesztése**.
- Közlekedést érintő intézkedések** bevezetése, például átmenő forgalom korlátozása, kitiltása, az elkerülő útvonal(ak) kijelölése; a gépjárműforgalom korlátozása; a gépjárműhasználat további korlátozása például a rendszám páros-páratlan besorolása szerint, a 22 órától 6 óráig tartó időszak kivételével; a tömegközlekedés használatának előnyben részesítésére történő felszólítás.
- Megfelelő helyzetben a közterületek **vízzel történő tisztításának** elrendelése.
- Az avar és kerti hulladék nyílt téri égetési tilalmának elrendelése (2021-től tilos főszabály szerint az egész országban)

4.2. Levegőtisztaság-védelmi bírság

A környezetvédelmi hatóság a levegővédelmi követelményt megsértők részére, a jogsértő tevékenység megszüntetésére, illetve a mulasztás pótlására való **kötelezéssel egyidejűleg** levegőtisztaság-védelmi bírságot szab ki.

A levegőtisztaság-védelmi bírság alanyai:

- Természetes személyek
- Jogi személyek
- Jogi személynek nem minősülő szervezetek

A levegővédelmi követelmények megszegőinek, ahol a légszennyező anyagok mennyiségét utólagos ellenőrzéssel, számítással nem lehet kizárólagos

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

pontossággal megállapítani tételes felsorolású, a jogszabályban rögzített összegű bírságot kell megfizetnie.

A levegővédelmi követelmények megsértésének eseteit és az azokhoz kapcsolódó levegőtisztaságvédelmi bírságok mértékét a rendelet 9. melléklet tartalmazza.

4.3. Kötelezés, korlátozás, felfüggesztés, tiltás

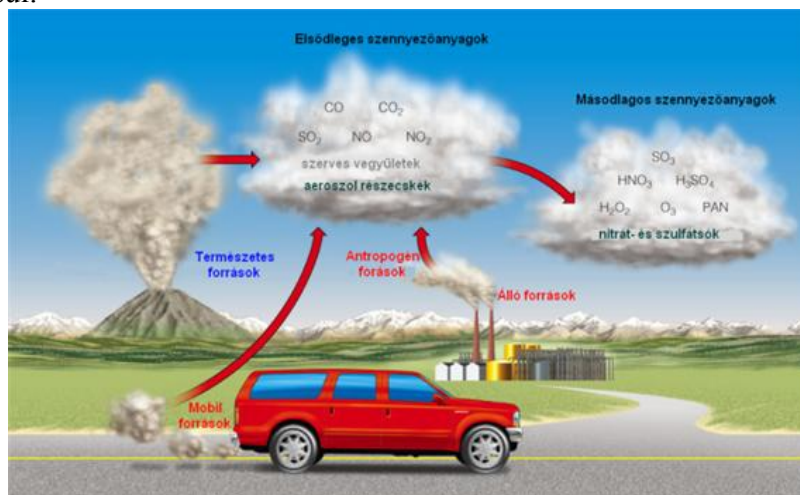
A hatályos szabályozás a bírságolás esetén lehetővé, szükségessé teszi, hogy a hatóságok kötelezést adjanak ki a jogszabályban, vagy az engedélyben előírt levegővédelmi követelmények betartására.

Mozgó légszennyezők esetén a forgalomból kivonás, ilyen jellegű intézkedés.

„Szmogriadó szabályainak mozgó légszennyező forrásokkal való megsértése” miatt szabálysértési felelősségre vonható aki szmogriadó elrendelése esetén vagy annak megelőzése érdekében bevezetett, a mozgó légszennyező forrás használatára vonatkozó forgalmkorlátozásokat vagy intézkedéseket megsérti.

4.4. Környeztkárosítás bűncselekménye levegőszennyezés esetén

A Btk. 241. § -a tartalmazza a környeztkárosítás tényállását, amely a levegő szennyezésére is vonatkozik. Szennyezésnek a föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint azok összetevői jogszabályban vagy hatósági határozatban megállapított kibocsátási határértéket meghaladó terhelése minősül.

Kép forrása:

https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2010-0012_levegokornyezet/ch09.html

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Olvasóleckében szereplő Interaktív feladat:

- ❖ Tekintse meg az aktuális magyarországi légszennyezettségi adatokat!

<https://www.levego.hu/tanacsado-iroda/kornyezeti-adatok/>

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. A tananyag elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

Szegedi Tudományegyetem

**Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu**

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE